

OPONENTSKÝ POSUDOK

K habilitačnému konaniu Mgr.art. Xénie Bergerovej, ArtD. Pedagogičky VŠVU v Bratislave,

v študijnom odbore 2.2.1 Výtvarné umenie.

Mgr. Art. Xénia Bergerová ArtD. Sa narodila 13.7.1977 v Bratislave, v rokoch 1995-2001 študovala na VŠVU v Bratislave na katedre maľby v ateliéri maľby. Od roku 2001-2004 absolvovala doktorandské štúdium na VŠVU Bratislava, ktoré ukončila v roku 2006 ArtD. Svoju pedagogickú činnosť začala v roku 2004 ako odborná asistentka na katedre reštaurátorskej tvorby – VŠVU Bratislava, v rokoch 2004-2010 pôsobí ako odborná asistentka na katedre výtvarnej výchovy – Pedagogická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave.

Xénia Bergerová má rodinné zázemie, ktoré tvoria významné osobnosti slovenskej kultúry, ktoré svojim významom a tvorbou presahujú domáci kultúrny kontext. Starý otec ThDr. Jozef Berger bol evanjelický kňaz a amatérsky maliar, strýko Prof. Roman Berger hudobný skladateľ, pedagóg a filozof umenia a napokon Prof. Ján Berger akademický maliar, významná osobnosť slovenskej výtvarnej scény a pedagóg, ktorý sa celý život venoval umeleckému školstvu. Prostredie, v ktorom Xénia Bergerová rástla konštituovalo jej kultúrne vedomie a umelecké myslenie a predestinovalo jej orientáciu na oblasť umenia, konkrétne v jej prípade na disciplínu komornej maľby. Xénia Bergerová sa od roku 2001 cielene a programovo venuje otázkam maľby a maliarskeho prejavu, a to vo všetkých vrstvách aspektov, ktoré dôverne pozná a keďže je veľmi dobre zorientovaná v histórii umenia a maliarstva zvlášť až po aktuálne trendy a prejavy, zaujíma svojou tvorbou postoje, ktoré svedčia o dostatočnej imunite a vnútornej koherentnosti osobných a umeleckých názorov.

Táto intelektuálna výbava jej umožňuje kriticky reflektovať a selektovať hodnoty i pseudohodnoty a ako impulz vyberať len to, čo je pre ňu a pre jej program prospešné, stimulujúce a upevňujúce v jej názore na relevantné otázky maľby a umenia 21. storočia vôbec. Preto môžeme konštatovať, že je nie len odvážna, ale aj slobodná a nepodlieha módnym krátkodobým trendom a ako solitér na našej výtvarnej scéne to asi nebude mať ľahké ani v budúcnosti.

Xénia Bergerová nemá tendenciu sklzávať k postmodernistickým efektom a klišéovitosti. Dôveruje svojej intuícii, Bergsonovský „ÉLAN VITAL“, ktorý jej umožňuje nazrieť a uchopiť problém „in medias res“ po nevyhnutnom období inkubácie a meditácií. Nechceme však týmto preceniť inštinkty a intuitívne myslenie na intelektuálny korektív a racionálnu zložku, ktorá sa prejavuje a uplatňuje v celom jej doterajšom koncepte a filozofii umeleckého myslenia dôrazne, pregnantne a zachováva tak nevyhnutnú rovnovážnosť a koherentnosť celej tvorby.

Ak by sme chceli charakterizovať jej zložito štruktúrovanú doterajšiu tvorbu, táto osciluje v oblúku od figurálnej tvorby a narácie až po ikonicko znakovú abstrakciu. Vo figurálnej tvorbe vidíme rôzne filiácie a inšpirácie veľkými osobnosťami v dejinách maliarstva ako sú napríklad Tizian, Goya, Velasquez, Ingres, atď. Jedná sa však o formu voľnej parafrázy, nejedná sa o apropiáciu tak ako ju chápeme v intenciách postmoderného myslenia. Jej vzťah k fenoménu farebnej kvality, k dikcii maliarskej reči sa v procese mení tak, ako ju stačí načítať a korigovať v zmysle pôvodného zámeru a tak konečná forma je pre ňu vždy satisfakciou, čo svedčí okrem iného o tom, ako si uvedomuje zmysel a vzťah koncentrácie a procesuality, kde je možné v procese generovať a rozkrývať tušený kreatívny potenciál, na čom má nesporne význam už spomenutá INTUÍCIA, ktorá hrá v tvorbe Xénie Bergerovej významnú úlohu. Dominantným stavivom je pre tvorbu Xénie Bergerovej fenomén farby, ale bolo by zjednodušené hovoriť o samospasiteľnom „kolorizme“. Xénia Bergerová totiž vie o fenoméne farby a farebného videnia , o teórii farby vo vzťahu k perцепčným činnostiam, psychológii farby, ako aj metafyzike farebného sveta veľa a vie to tvorivo aplikovať vo svojej tvorbe, suverénne sa pohybuje v priestoroch farby, svetla, imaginácie i tajomstva, kde sa symbolické a metaforické myslenie plne realizuje a prináša presvedčivé a originálne výstupy ako svedectvo o sebe a svete, v ktorom žijeme . Kvalitu farby vedome používa ako energiu a narába s ňou vedome, cítujem „do plátna vstupujem s ideou a formou a až keď to pre mňa tvorí zmysluplný celok, podporím ho energiou, alebo napätím farby v čo najväčšej miere“, a tak by sa mohlo zdať, že farba je tu len sekundárny element, ktorý čosi supluje a podporuje, ale nie je to tak. Xénia Bergerová je bytostná maliarka, o čom svedčí jej doterajšie dielo, ktoré tvorí presvedčivý základ a potenciál pre efektívnu pedagogickú činnosť, čo ešte násobia tieto predpoklady osobné ľudské vlastnosti, odborná výbava i skúsenosti, ktoré ju predurčujú pre pedagogickú činnosť v umeleckom školstve, preto odporúčam habilitačný postup Xénie Bergerovej a aby jej bola udelená pedagogicko-umelecká hodnosť docenta.

V Banskej Bystrici 12.1.2015

Prof. Stanislav Balko, akad. maliar

